

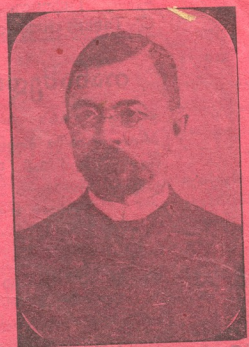
თეატრი სხუპრებამ

დათვაჯერო სალიცერტერთ აქერნალი

ნა. 17 იანვარი.

16

№ 3 19

ნიკოლოზ ანდრიას ძე გრდემცხული
(იხ. ამავე ნომერში მე-14 ე გვ.)

№ 3

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლიურად 3 მ., კვლავ ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანის“ სტამბაში. მისამართი: Тиф-ლის, Ред. „Театри да Цხოერება“ I. Име-дашвили.

წილიწადი
8 მ მ თ ხ ბ

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდე-ბა. — ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შეს-წორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მო-ლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 3

ქ ვ ი რ ა, 17 ი ა ნ ვ ა რ ი

1916 წ.

17 ი ა ნ ვ ა რ ი

დ ე დ ი ს ნ ა ღ ვ ე ლ ი

(ერთი ოჯახის ამბავი)

სადაც ილოცებ და ღმერთს
ახსენებ, ყველგან ღვთის სახ-
ელი იქნებაო...

ასე სწამს მართლმორწმუნეს...
მამულიშვილობის ასეთი რწმენა გულის
ფიცარზე უნდა ჰქონდეს ამოჭრილი ყველა
ქართველს, ქვეყნის რომელ კუთხეშიაც უნდა
ცხოვრობდეს...

ჩვენი ქვეყნის პოლიტიკურმა და ეკონო-
მიურმა მდგომარეობამ ბევრი ქართველი გაჰ-
ხვეწა სამშობლოს გარედ; არა ერთი და ორი
ქართველი რუსეთის შორეულ გზებრივებში
თუ უცხოეთში ნებსით ანუ უნებლიეთ დამ-
კვიდრებული, ვაჭრობა-მრეწველობასა და სამ-
სახურშია ჩაბმული... ბევრი მათგანი თითქო
გადაგვარების გზასაც დასდგომია...

და განა თვლით შორს ყოფნა გული-
თაც უნდა გვაშორებდეს ურთიერთს?

გადახედეთ პოლონელებს, სომხებს, ებ-
რაელებს და სხ., რომელნიც დედამიწის ზურგ-
ზე გაფანტულან და მიუხედავად ამისა, მაინც
თაღისი ვინაობის მტკიცე შემგნებნი არიან...

სამშობლოდან გასულ ქართველთ დიდი
სიფიზილე და უნარი ჰპარატებთ, რომ მაშულს
სამუდამოდ არ მოსწყდნენ...

ვინც მომავალზე ფიქრობს რასმეს და
ჰსურს სამემკიდრეო დასტოვოს რამე, აწყყოში
გულხელის დაკრება არა ჰფერობს...

მეგ მრავალგზის იბრუნა პირი, რაც
მამა მოუყვდათ და დედამ ძაძა ჩაიცვა...

მთელი ოჯახი მგლოვიარობამ მოიცვა...
მის შემდეგ მათთვის მე აღარ მზეობს;
ბაღჩაში ყველილები დაძრა, ბაღჩარი დი-
თრთვილა, ხეს ფითრი გაუჩნდა...

ობლად დაჩაჩნენ პატარა და-ძმანი...
სიღარიბემ ბრწყალელები მაგრა ჩაჰკიდა,
მაგრამ მაინც წამოიზარდენ...

...და დაიქსაქსენ „ზედის საძიებლად“,
რადგან საკუთარ ქერი ჩამონგრეული ჰქონ-
დათ, ხოლო კერაში ცეცხლი მიმქარალიყო და
ნაკვერჩხლის გაღვივებ-სათვის უნდა ეზრუ-
ნათ რამ...

ერთი ძმა აღმოსავლეთისკენ წავიდა, მე-
ორე — დასავლეთისკენ, მესამე — ჩრდილოეთი-
საკენ, მეოთხე — სამხრეთისაკენ და სხვანი კი-
დეგ სხვა და სხვა ზხრიც...

მას შემდეგ მრავალმა კოკა წყალმა ჩი-
არა...

ძაძა-მობურცილ დედას ნაღველი თანდა-
თან უქარცვდებოდა; ღღეს არა ხვალ მომი-
ღლენ შვილები, ქონებითა და ცოდნით აღ-
ქურცილნი, თავის კარმიდამოს მოჰხედავენ,
სახლს დაჰხურავენ, საკუთარ ქერს შევეფა-
რები; ძველდებურად კერაში ცეცხლს გავა-
ღვივებო!

ამ ნეტარ ლოდინში იყო... და გაული-

მა ბედმა, დაუბრუნდენ შვილები, მაგრამ შეკრულბულ აზრ-ფიქრით აღზრდილები...

ერთს მთელი თვისი ყურადღება მხოლოდ ცისიერ მნათობათვის მიეპყრო: ფიქრით ვარსკვლავთ შორის დასრიალგდა, მეორეს — ოცნებით გადაელახნა დღივანდელი დუხჭირი ცხოვრება და შორეულ მომავლის განსახიერებით საზრლოებდა, მესამეს — ყოველივე შეჭზიზღებოდა და კაცთა შორის ფენის დასადგამს ვერ ჰპოებდა, მეოთხე — ლითონის სიყვარულს ვაეტაცნა, მაგრამ მისი გადამუშავება ჯერ კიდევ კარგად ვერ მოეხერხებინა... სხვათა კიდევ — თავთავისი გზა აერჩინათ ბედნიერებისა მოსაპოვებლად...

ყველას მხოლოდ საკუთარი მრწამსი ექცია კერპად და მას ეთაყვანებოდა...

ძმას ძმის დანახვა ემკვლევებოდა, ერთი მეორეს დაუნდობლად შუშპრავდა... დაც კი, სათნობის გამომხატველი არსება, სათავისოდ დაკუნტურშობდა: თითქო მას არაფერი ეკითხებოდა...

— რას შერებოთ, შვილებო, რას: ნუ თუ ს.უკუნო ნაღველს გსურთ შემაკამოთ?.. როდისღა უნდა დაჭხუროთ სახლს...

— მოიშორე ის, მხე-მთავარეს რო შესცინის, — უთხრა ერთმა.

— შეაჩვენე ის, საამდროოზე რო ხელს იღებს, — მიუგო მეორემ.

— გავვაშორე ის, მუდამ რომ გეჩხვე-რავს და ვეზიზღებით...

— არც ის გვინდა, ოქროს ტომარას რო შესტრფის...

ყველა — ერთი მეორეს სჩხვლეტავდა...

— ოჰ, შვილებო, შვილებო! რომელი თითი მოვიტყრა, რომ არ მეტყუნას!..

მაგრამ შვილებს არ ესმოიათ...

ქერ-ჩამონგრეულ სახლში გაუთავებელი შფოთია...

ლობე-გადანგრეული კარმიდამო ათასი გამვლელ-გამომვლელის ფეხით იქელება...

გავერანებულ მამულს აქეთ-იქიდან ხარბი მეზობლები ნაჭერ-ნაჭერ ათლიან.

ძაძით მოსილ დედას კი იდუშალი ვარამი ყელს მოჰჭჯენია და ნაღველი გულს ულევს...

იოსებ იმედაშვილი

„На перевязку!..“

ის ბრძოლის ველიდან მოიყვანეს მეგობრებმა საავადმყოფოში. მას ზარბაზნის ყუმბარისაგან ორივე ხელი და ცალი ფეხი ჰქონდა დაშავებული. რომ სიკვებლისგან დაეხსნათ, ექიმებმა დაშავებული ალაგები წასტრეს...

ის ახლა მხოლოდ ერთის ფეხის აპარადა იყო: ფეხი მუხლთან ჰქონდა წაჭრილი და ხელები კი მხრებთან...

გინიხავთ წიფლის ხე, რომელსაც ტოტები ერთის მეტი ჩამოჭრილი ჰქონოდეს? და იმას ჰგვანდა ის...

გავიგონიათ თქვენ ჯოჯოხეთის საშინელება?.. — ის ტრიალებდა მის გულში...

გსმენიათ თქვენ პირველ ადმიანებს ედემი და ჰოვებინეს, — რა ყოფაში იყვენ?..

და იმათ ყოფას წაგავდა ყოფა ამისი... და იგონებდა .. და იგონებდა დაკარგულ ედემს, დაკარგულ ედემს — თავის სიმრთელეს...

და მოგონებდათ რგოლები აღარ თვლებოდა .. და მის თვალთაგან ნადენ ცრემლებით დაღობა საბანი... დაღობა ბალიში...

რწვა გულადმა და მოგონება ოცნებამ მოქცოლა... ხედავს სახლშია, გარს ახეყვია წვირილი ცოლშვილი, ევერებიან, უაღერსებენ, უაღერსებენ, ევერებიან...

ნაცნობ-მეგობარ-მეზობლებს მისთვის საჩუქრები მოაქვთ... მ კიცედ პირი შეუკრავთ, მის ცოლშვილს არ მოაშოონ, არ გაუქირონ... და უხარია...

და ამ წამს იმას სულ დაავიწყდა თავის მღვთარე უბედურება...

და ჰფიქრობს... ჰფიქრობს... აი ხედავს, რომ სახლში დაბრუნდა ომ-გადახდილი, გაპარჯებული, სრულიად ჯანმრთელი, სალი, ვით უწინ...

ჰხედავს, ძველებურად ჩაბმულია ცოლშვილის რჩენის ზრუნვაში...

ჰხედავს განაგრძობს დატოვებულ საქმეს, ომში წასვლის დროს დატოვილ საქმეს...

და მიდის კარგად, სულ კარგად მიდის მისი საქმენი, მისი ცხოვრება...

ბედნიერია... და უხარია, უხარია...

და მის საწოლს ამ დროს ორი მოსამსახურე მიადგა, საგორავი გაუკეთეს, კარებისაკენ გააქანეს და მხოლოდ მაშინ გაორიკვა, როცა მზრუნველის ხმით უთხრეს:

— „На перевязку, голубчикъ!..“

გიორგი ლომთათიძე

რეალეტი

ჩვენი „რეალეტი“

ფუფი... აი, ის სხილფილი, ჯადოსნური ძალა, რომელიც მთელის სტაქით. შემთხვევით ქართული ერთი ცხოველები, ახალი ურთიერთობა დასაწყისად დახლი მორალი შექმნა.

მან აღმანიის ფინიკას თავისებური დალი დასვა, ჩაქვალ ძველი კარხეკტილობა და რაინდული სიამაჟე—თავიანწირვა. დღეს თითქმის ყველაფერი მითი კანიზომება, მის ირგვლივ ტრიალებს და მისი წყურვილით გაჟინილია. ფუფი ჩვენი დაქვალა ახალი სახის, ჯერ უცდელი ტრაგედია. მისმა სიადულითებამ კარხეკა წოდებობის ზღუდე და უკანასკნელთან უბირტესობა მისცა პირად უნარსა და მოხერხება-მოქნილობას. ამ მხრად მან თითქმის განათავისუფლა დამონებუდი წოდება, ესა გუჟაჟა ყოველ პირიანებას და წოდებობის ვიქრო ზირიზონტი მიღწე-მოდგევა, მაგრამ აქვე იგი დასაბამი შეიქმნა მეორე სახის მონობისა, რომლის კლანტეობა მაგრამ სწვდა მშრომელ მასს. ფუფის მატრინი შეიქმნა ძველი-მოსილი მუფე, რომლის წინ საშინელ დრტინავაში და ჯანაწ-წყვეტაში მიდის მისთვის მშრომელთა ცხოვრება. ასეთი კამიტაღმის ტენდენცია. ვინც ყველაზე უფრო გაურბის და უფროსის მის პატრონობს, იგი ყველაზე უფრო უმწკთა ამ ბრძოლაში და სხვებზე ადრე ემორჩილება მის უხეშ და გერტულ ძალას.

და აი, შემთხვევა იგი მთელის ძველი-მოსილობით ჩვენს ქვეყანაში და ნელ-ნელა, მაგრამ მოუხრეველს სიმტკიცით გაბატონდა ყველგან და ყველაზე. თითქმის ინსტაქტით შეინტო ჩვენმა თავდა-ზნაურობამ მისი ძლიერება და მთელის არსებით ეძკრა მას, უნდადა ამ ახალ ძალის მოტეხა, მაგრამ საშინელმა უღმობელობამ აგიოთონ მკლავი მოსტეხა და უმოდრად მიწაზე განართხა. იგი ჯერ მანინ არ სთმობს, მას უნდა ხელოვნურის ძალით შეაჩეროს ძველი, ფეოდალური ურთიერთობის რღვევა, აზნაურთა თბილი საბუღარი, სცა ასეთი ტებილი და თბილი იყო ცხოვრება... სცა ლაღად ღაფრენდა ფანტაზია, იწვინებოდა ცხოვრებისკან შეუღლებული თავმოყვარობა—რაინდობის სტაქია... სცა არ

იყო შრომა. კარგი და ნეტარია მისთვის მშრომლობა, წარმტეტი და საშობ იყო სადამო ჟამის სახე-მოდებულ აფანსე სიოს თამაში. თეორი ვარდები, სურნელაფანი ყვავილები და რეალეტი წითლად შექონილი ბაღები.

„მცხადეა“, ყველგან იგი, „ნი ჩამომხამებოთ უთფას, მიპატონიეთ ბოლომდის ტებილი და უხრუნველი ცხოვრება, რეორტ ჩვენს მამებს მიუტანიათ...“ მაგრამ სასტაქია ახალი ძალა, იგი მის კვენსას არ უთმობს და უღმობელოა დრღვევს ხანა-მოკიდებულ კოშკებს, კაფას ადუბლის ბაღებს და მის ადგილას ქარხნების გუჟინი გასმის, შავი ბოლი რამე აღწევს და სასასას ფარკელაფებს ფერს უერთობს. აქ ირღვევა ძველი ცხოვრება მთელის ურთიერთობით, მაგრამ აქვე ერება მტეტიც სიბრკველი ახალ ენაქას, ახალ ცხოვრებას—მისი ძალა შრომაშია.

ამ გარდამავალ ხანაში ისვენება საშინელი ტრაგედია ძველის უთფისა, მისი აღმაზი ჩექურთებში იმხერგვა და ილეწება. აქ მის სახეს ირის მხრით მიუღებოთ.

პირველი—თბიქტაური. მტეტიერულ-მუბლიცისტურია. მას სწამს მტეტი წინსვლა და ამ პრატეკისათვის იგი არ შესდებება არავითარ დამოკლებას წინ, მან არ იცის მტეტილება: დანუდაღე სწრთვასი და წინ სვლაში იგი დუღდა-დაღე ლწწ და ახადგურებს ძველ ენაქას სიბრკველს.

მაგრამ არსებობს მეორე მხარე, უფრო სუბიექტური, იგი მშინდა ფინიზლოკიურ მამენტებიდან გამომინარებს; იგი მხარე მსატრული სახეობას და მას ხელოვანი უღებობაზის გრძობებით. მას იპურობს აღმანიოთ სულის ნაზი არგანიზაცია, მათი უშედეგო ფუნიფუსი, წამეზანი და საშინელი კვენსა მომავლადისა. მსატრეტიც ხედავს სინამდვილისა და პრატეკისის ძალას, მისი თყუანის მტეტილია ისიც, მაგრამ მის წინ იმლება, ამ კონებით დასაწყისთან ერთად, გრძობის საბიელი სცა იგი უღანაშელო აღმანიოთ საშინელ ტანჯვასა და ტრაგედიას დრმაღ სწვდება. ძველი თობის სუღაერი ქენჯინი და კატასტროფები გუჟინ მის სუღსცა და ის, ვით კატელოფურე, ნაზი არსება, თბილას გრძობებით უღებობ ამ საშინელ ტრაგედიას, იის ცრემლებით ზბანს მათ ჭრილობებს და მოწიქებით

უხვევს მათ. მან იცის, რომ ეს ლეშია, რომ იგი დღეს თუ ხვალ ჩაესვენება სამუდამოდ სამარეში, მაგრამ ტანჯულთა ბანჯის მიანიჭ უხსებს და წმინდა აიაზმის ახუკურებს მოუფლდნელ ძალის მადლიანიბისთანავე ამ ბანჯაში სსშინელი ფარც-ფურცო და უნიადგომ ზრუნვა იხენის თავს. მაგრამ მსატრარმა უწვიის, რომ ყოველივე ამის ჩაქრობის ხსალი ფაქტორის ტიტანური ძალა და ძველ თაობის სიკვდილთან შეარბებს;—აქ დაშვიდრდება საშინელი ტრაგედია მღუმარებისა, სსცა მარტო კენესადა გამოეფება დამსხვრეულ სულთა. მსატრარც წარმტაც კაღვიდმსკობში შდის ამ უძირო სვედის მრავალ-სახეობის. იგი ტრაგედია გარეგნულად არ გამოდის, ჩვენითვის სრულებით უხილავი ხდება ამ სულთა მსხვრევა და უგულვანი, მომავლის სიყვარულით გატრატებულნი, ჩუმთ ჩავივლით მის გვერდით, არ გვინდა ვიცოდეთ, რამდენი არსება მოჭევა ამ ხსელ ურთიერთობის საძირკველს და საშინელ ტკივილებში დალია სულთ. აქ არ არის ბედის წვევა, არ არის სხვათა გმობა და წინსვლის თრგუნვა... ყველა ამის უშედეგობაში უკვე დარწმუნდა ძველი თაობა მაგრამ აქ არის ღრუნვა ხსელ ცხოვრებასთან შეკრებისა, ხსელ ფერხულში ჩაბმისა—ცხოვრებას დაუშორებელი წაილი, მაგრამ... ვით შესძლებს ადამიანი საუკუნოებით შექმნილ ფისიბიკის ერთის დაკრით გარდაქმნას, მის დარღვევას და ხსელ ნიადაგზე აღმოცენებას? და ისინიც გულხელ დაკრეფილნი, უსაზღვრო სვედით მოცულნი მიდიან ურუ სამარისკენ, რომელისც ასე ეშინათ და რომელიც ერთად-ერთი გზა ხსნიდა მათი უშედეგო წამებისა. რამდენი მიდარნი მისადაა ნახი თვისების შემოქმედისათვის... იმ შემოქმედისათვის, რომელსაც ვერ აკმაყოფილებს მარტო ტრანსფორმაცია, გარეგნულ ფორმათა ცვლა და, რომელის ინტიმობა ფისიბლოკურ სტეროში დალივლივებს... რამდენ მტრეველს ჰქობის იგი ამ მღუმარებაში და რამდენ მარჯალიტის, წრფელ ცრემლებს ჩამოადენს იგი დაწვებზე რუსეთის ცხოვრებაში წარმოშვა ამ მღუმარებისა და უნიადგომ სწრაფიანა სუკეთესი მსატრარი. ავი მას მწარე კვრისა აღმოხდა აღუბლის ბადის ტავაფაზე ჩესთვი სედავდა ღმუხუნისის ძალას, ფულის სტოქიას, მაგრამ მისი კანთომიყვანე ბუნება ზრუნვით და მშენიარის სვედით დასტრარდება დარღვეულ კერას.

იგივე ტრაგედია წარმოიშვა საქართველოშიც და აქაც ამ მღუმარებაში მშენიარო გაიხსმარება ჰმოვა ბელეტრისტის შემოქმედებაში. ირდევს ძველი საქართველო, იშლება ფეოდალური ურთიერთობა და ამ რღვევას ქვეშ ექცევა მრავალი, რომელთაც ასე სწადათ ხსალი ცხოვრებით სუნიჭება. მაგრამ არ არის ძალა დაუფლადვის შრომისა, არ არის ენერჯია მის შესაგუებლად. სავარაუდოა ძველი კერა, მტკიცე ნება და ზრახვითა სორც-სხმა; დღეს კი ყოველივე ამის ნიადაგი გამოცდაა. ფულის ძალა გამოეფა ყველაგან და იგი შეუბრალებლივ ლაწის თვის უარმყოფელ, შეუგუებელთ და მათ თბილ საბუდარს ანიადებს... თქვენ ფურცლავით ამ საშინელ ტრაგედიის წიგნს და ნელნელა გეშლებათ თვალწინ სულიერი ტანჯვა და ფისიბურ განდგომის სიღრმე.

ვერ კადევ მოუტყვიდა ძველი აზნაურის ძიება: მას უნდა ხრიკებით და მახერხებით გავადეს ფონს და ხსელ ურთიერთობაშიაც ძველის უზრუნველობათ იცხოვროს. მაგრამ მწკავედ სტის მას ცხოვრება. სოფლიმან მორბელადი გაუწუნარებლივ დაანჭიჭიჭებს ცაძელტუპავებულ ჯორს, რომ როგორმე „მამულობით“ ის წვეული ფული იშოვოს, მაგრამ ეს გამოქნილი ადამიანი საშინლად ტუდება და ბრახ-მორეული ცხელ ცრემლებს უღახავს—არ იცის ვინ განმტუნებს, ვისი ბრალია ყველა ეს და მისი გულიც „სიბრალეულით“ ივსება ყოველ დაწკარულისადა...“

და რამდენს ასეთ უნიადგომ ფუსფუსის ჰმოვათ და ვით კლდაიშუადის მადლიან შემოქმედებაში...

რამდენი სიდილი და ჰუმორის დაფრქვეული ამ შემოქმედებაში და ყველა ეს გამოწვეულია ძველი თაობის უნიადგომ ფუსფუსით, რომ რაგორმე ხსელ წყობაში ძველი ურთიერთობა გადამოიტანონ და ხელაფნურად შეინარხნონ.

მაგრამ კვ დტოლვა უკვე დრო მოჭმულია, იგი ვერ მოუღობს დასამკვიდრებელ ძალას და ზირველ შემთხვევისათანავე სსსაცილოდ იმსხრევა. ყოველ მას ხსელ ცდას ასეთივე ბედი მოულის. იგი ჰუმარბიტო დონ-კისტოია, მაგრამ ხომ არის ტრაგედიის ჰუმარბიტო ნაკვით დონ-კისტის ბედში!.. ასეთსავე ტრაგედიას ვიზოვით ამ სცოდნავთა და უნიადგომ განწყობებას ბანჯაშიც.

165
საქართველო
საზოგადოებრივი

ეგელს ამის ზრუნვით და თბილის გერმანობით
შლის მსატრუნელ რეალობით დ. კლდიაშვილი.

მაგრამ რამდენადაც უფრო ინტენსივობით
მიღის ამ შირთა ზრუნვა და ფუსიფუსი, იმდენად
უფრო ახლოვდება კატასტროფა და იმდენად უფ-
რო რწმუნდება ისინი, რომ ახალ ნადავლებზე
მათი ფეხი ვერ მაგრდება და ისინი ჭკურში არა-
ან გამოკიდებულნი. ეს გარკვეული უდიდო სა-
საცილოება ვერ ამოსწორავს არსებულ ვითარე-
ბას. მწერალსაც სწორედ მეორე მხარე აინტერე-
სებს, რომელიც ჭკუშპირიტი დასასამაი სულიერ
ტრაგედიას. იგი შედავს სულიერ ტანჯვას ამ
შიაღელი, კარგივე აღამანთა და ამ ფსიხო-
ლოგიურ სფეროში გარდაუშლება დაუსრულებელი
ზღვა სეკდისა და ცრემლებისა. ავტორმა ამ კო-
მიზმით აღსაყვ მთავრებში გახსნა მადული
ტრაგედია დამსწერულ სულთა და მით ჩვენი
გერმანობანი აქეთვე მიმართა. მან შეგვაუფარა ეს
უღანაშკლად დასჯილთა ბანაკი, კეთილშობილუ-
რად დაგვაახლოვა ამ წამებულ სულთან და შიშ-
ბლიური ზრუნვა აღძრა ჩვენი. და ჩვენ ვხედავთ
სათვრანი მტრუგებუბა ამ მდუმარეთა ბანაკისა—
იგია სეკდის, უმოქმედო და უაქტო ყოფის მწუ-
სარება.

მოსწონდა მას უნიადგო შრომა, დაწე-
მუნდა ფუსიფუსის უშედეგობაში და, მომავლის
სანეტაროდ, შეურობდა სიკვდილს, აუცილებლო-
ბის გზას თავდასრული მიჭეუბა.

რად გდა ნახევრად მიხვრულ ტანტზე
ძველი სახლ-უსუტყისის შთანთქმავად, დიდებუ-
ლი აზნაური როსტომ მანგულიძე... უმოქმედო-
ბაში მიღიან მისი რუხი დღეები; მან იღის, რომ
ხსნა მარტო სიკვდილშია და ჩუმად ცრემლებს
ელაზვს. ოღნავ ბუტყავს მის კერაში ნახევრავა-
ლი, სარჯა იგიც მადე ჩაქრება და საშინელი სი-
კვდილი გამოეფება აზნაურთა თბილ ბუდეში.

ერთს კიდევ წამოჭყოფს თავს და ამითი-
სებს: ჩუჭამ ასე უნდა ვგვლოთ? როდემდის?!..
მაგრამ ხსენის არსიდან ისმის. იგი ეგელს მი-
აგლო და შიატყავა. არ შორდება მარტო ბებერი
ნაუშვივი, ეს სუსტი გამოხმარება უიფილ ძლიე-
რებისა.

იგი ინსტიქტიურად გერმანობს, რომ სადაც,
შორს საღბი ზრუნავს; შიატყობს, სტოცნლობს
და ნეტარების ნეტარს ეწაფება... მაგრამ იცის,

გ. დ. ერისთავი (1811—1864).

ხეზე ამომწვარ-ამოკრილი დუმილო ფალავანდრევილის
მიერ. ფოტ. ან. ფალავანდრევილისა.

რომ მისთვის უოველივე ეტ მიუწდომეობა, რომ
მან გაათავა ცხორებასთან უოველივე ანგარობა
და, რადაც უნდაურ გაუგებრობის გამო, იგია-
ნებს ამ სოფლად.

და ეს საშინელი მდუმარება, რომელიც მარ-
ტო დიადის მისშტაბით განიზომება, სწვდება
ჩვენი სულის სიღრმეს და სიბრალულით გავსებს.
ასეთია გარდამავალ ეპოქის უღმობულობის
ძალა...

ჭკუშპირიტად შეუდარებელი გამოხსატველი
ჭბოვა მან ამ ნიჭიერ ბეღეტრისტში. ამ მდუმ-
რების გარდაშლით მან მთელი ზღვა გაშალა
ჩვენითვის უნებო ტრაგედიას და ჭკუშპირიტი სი-
ბრალული გამოიწვია ამ უშედეგოდ წამებულთადმი.

კლდიაშვილის შემოქმედება აწაი რკალში
ვარ ამოიწურება, იგი დაკვირვებით გარჩევს თი-
ხოფს. მე ერთხელ კიდევ შევეცადა ამას, მაგ-
რამ, სამწუხაროდ, ერთერთ რედაქციას ეს მას-
ლა განხრეკის დროს წაანთვეს და დღემდის არ-
სად ხსნის.

მაგრამ ამ შემთხვევაში მე მარტო ერთი
მხარე მინტერესებდა ამ შემოქმედებისა... მისი
საიდუმლო, მომხიბლავი ძალა სწორედ იმ მტრ-
ეგელ მდუმარებაშია, რომელიც მშვენიერ და ნახ
გერმანობებს წარმოადგენს მეთხველში და რომე-
ლიც ავტორს საყვარელ ჩუხოფთან აგრე რიგად
ხანთყავებს.

დიდად შეიძლება ამ ტრაგედიის განვითა-
რება და სწორედ ამ მხრივ უნდა მიუღტეს მდუ-
მარებას ჩვენი ახალი მწერლობა.

აკაკი ჰაბივა

სახალხო მოღვაწე- მასწავლებელი

არსენ სიმონის ძე წითლიძე — შუბნელი და იერემია გულისაშვილი

ა. ს წითლიძე

„ცემა გმართებს გამზღე-
ლისა, თუ ყრმა ჰნახო ავად
ზრდილი!“ სიტყვა ჩვენმა მრავალ
ქირ-გამოვიღილმა მგოსანმა
დავ. გურამიშვილმა ჯერ კიდევ
მეტყვამეტყე საუკუნეში, და მართალიც
იყო.

აჲჲდ გამზნდელთა აჲჲ ნაყოფი ჩვენს ერს
არასოდეს ისე არ უგემნია, როგორც დღეს,
დღეს, როდესაც ახალი თაობის ქეშმარიტი
აღმზრდელ-გამწრთენელი, ხალხის ნამდვილი
მეგობარნი ასე ცოტანი არიან!..

ერთი ასეთი იშვიათი შეგნებული მასწავ-
ლებელი და სახალხო მოღვაწეთაგანია არ-
სენ სიმონის ძე წითლიძე, მწერლობაში ა
შუბნელის სახელით ცნობილი, რომელიც
ქართულმა საქველმოქმედო საზოგადოებამ
აქარა-ქობულეთს წარგზავნა, იერემია გული-
საშვილთან ერთად, სკოლების მოსაწყობად..

ა. წითლიძე გურულია, აკეთის საზოგა-
დოებიდან, გლახთა ჩამომავალი; გაათავა ხო-
ნის საოტატო სემინარია და უმეტესი დრო
თვისი სიცოცხლისა დაბა-სოფლის მასწავ-
ლებლობაში გაატარა; მასწავლებლობდა ს.
ვანს, ოზურგეთს.. ერთხანად ძველ-სენაკის
სკოლის გამგედ იყო, უკანასკნელად—წინამ-
ძღვარიანთ კარის სამეურნეო სკოლის გამ-
გედ. გონებ 1896 წ. იგი არჩეულ იქნა სო-
ფლის მამასახლისად; 1897 წ.—1902 წ. ძვე-
ლი სენაკის სამრეწველო ამხანაგობის „მუა-
მავალის“ საქმეთა მწარმოებლად, რომელ
თანამდებობებშიც მუდამ თავგამოდებით მუშა-
ობდა ხალხის კულტურულ-ეკონომიურად
აღორძინებისათვის, მაგრამ იგი უმეტესად ცნო-
ბილია ვითარცა სოფლის ნამდვილი მასწავ-
ლებელი და ხალხის იდეური მოღვაწე..

თითქმის ოცდაათი წელიწადია, რაც ა.
წ—ძე სამასწავლებლო-სახალხო ასპარეზზე მო-

ღვაწეობს. იგი გურიის იმ ჯგუფის წევრია,
რომელიც ამ ოცი—ოცდახუთის წლის წინად
შესდგა გურიაში ხალხში სინათლის შესატა-
ნად ა. წ—ძემ თავის თმანამოზრებთან ერ-
თად გურიის შუაგულ სოფელში (აკეთში)
დაარსა „პირველი სახალხო სამკითხველო“;
ეს იყო პირველი თესლი, პირველი სანთელი,
რომლის შემდეგ გურიის სხვა და სხვა სოფ-
ლები სკოლა-სამკითხველოებით მოიფინა: სა-
დაც სკოლა არ იყო—საზოგადოებას დაარსე-
ბინა, სამკითხველო გაახსნევინა, არსებული
სკოლები—ორკლასიანებად გადააკეთებინა და
სხ. იგივე ა. წ—ძე იყო საკვირაო სკოლების
და სახალხო წარმოდგენების მოწყობის ერთი
თაოსანთაგანი..

გარდა ამისა, ა. წ—ძე ჩვენს მწერლო-
ბაში ცნობილია ვითარცა ხალხის განათლე-
ბის შეუღრეკელი მქადაგებელი. თანამშრო-
ლობდა ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში, ა. შუბ-
ნელის სახელით.

წ—ის წერილები განსაკუთრებით სოფ-
ლის საქირ-პორტო კიანჯათა გამორკვევას,
ხალხის განათლებას და მასწავლებელთა მდგო-
მარეობას ეხება.

ვინ არის და როგორი უნდა იყოს მას-
წავლებელი?

ა. წითლიძის აზრით, სოფლის მასწავ-
ლებელი ერთად ერთი მანათობელი ვარსკვლა-
ვია სიბნელით მოცულ სოფელში, უპირ-
ველესი მუშაკი, ხალხში განათლების გამა-
ვრცელებელი, სოფლის სასურველი მოზარდი
თაობის მომზადებელი, სოფლად ახალი აზ-
რების, საღი შეხედულებების გამავრცელებელი,
ახალი, უმჯობესი ცხოვრების შემქმნელი.
გარნა ეს მოვალეობა რომ პირნათლად შეა-
სრულოს სოფლის მასწავლებელმა, თითონ
უნდა იყოს ყოველმხრივ მომზადებული, შე-
გნებული, განვითარებული, ფიზიკური, ცხო-
ველ-მყოფელ იღვით აღჭურვილი. გატაცე-
ბით უნდა უყვარდეს სკოლა და ხალხი და
ყოველის ღონისძიებით პირნათლად ემსახუ-
როს ერისაც და მეორესაც..

თუ მსურს ცხოვრების გაუმჯობესობას,
ხალხის წინსვლას ხელი შეუწყოს, თითონ
თავისუფალი უნდა იყოს დაობებულ აზრე-

ბისა და შეხედულებიდან... თუ უნდა სოფლისავე წიგნებსა და ჟურნალ-გაზეთებს გაუკვიროს გზა და სოფელი გონებით აღებმიცემობას შეაჩვიოს, თითონ უნდა კითხულობდეს ძლიერ ბევრს... თუ ჰსურს თანამემამულეთა შორის სამშობლო ენის სიყვარული გაადვიდოს, ჯერ მისი საქუთარი გული უნდა ენთებოდეს სამშობლო ენის, სამშობლო ლიტერატურისა და ყოველისავე მშობლიურის სიყვარულით. სოფლის მასწავლებელი საქუთარის მაკალითით უნდა ზრდიდეს მოწაფეთა შორის და სკოლის გარედაც ერთის მხრით სიყვარულს ყოველისავე კეთილისადმი და მეორეს მხრით უზომო სიძულვილს ყოველისავე იმისას, რაც უშულის კაცსა სულის მადლობას. სოფლის მასწავლებლობა დღეს მსხვერპლია და ამ სხვერპლის შეწირვა შეგნებით უნდა სწარმოებდეს... სოფლის მასწავლებელმა უნდა შეტქმნას მკითხველთა წრე, მესვეურობა გაუწიოს ყოველ საგანმანათლებლო დაწყობილებას, ხელი შეუწყოს თვით განვითარებას, ხალხის გათვითცნობიერებას და თუ მასწავლებელი სკოლის გარეთაც არ ავრცელებს განათლების სხივს, ცოდნას, რომ სოფელი გამოეხიზდეს, — რაც უნდა უნაკლებო სახელმძღვანელოები ჰქონდეს, სკოლა თავის მიზანს ვერ მიახწევს, ვერც ერთ შეგნებულ წევრს ვერ შესძენს სოფელს... თუ ჩვენი ქვეყნის გათვითცნობიერება და დაწინაურება გვწადიან, ყველა მასწავლებელი ერთ გზას უნდა ადგეს აღზრდის საქმეში, ერთი განსაზღვრული მიზნისკენ მიილტვოდეს, რომ ერთის მუშაობა მეორის ნაამაგარის დაშლა არ გამოვიდეს და ერთის გზით მიმავალ სინათლის მთესველთ მუდამ გულზე ეკეროთ: „აჲ ბრძენი... ერთ ასწავლიდეს, გახადოს მეცნიერი!“

ნ. გულისაშვილი

მეორე მასწავლებელი-მოდვაწე, იერემია გულისაშვილი, არა ნაკლებ ცნობილია ჩვენს საზოგადოებაში, როგორც გამოცდილი მასწავლებელი და დრამატურგი. იგი გარე-კახელია, სოფ. სგარეჯოიდან, კარგა

ხანს მასწავლებლობდა თბილისში და სოფლის ყოველ საკულტურო-საგანმანათლებლო საქმეში მზურვალე მონაწილეობას იღებდა. მან დასწერა ორი პიესა „ცხოვრება ბრძოლა“ და „დრონი მეფობენ“ (ქართველი საშუალო ინტელიგენციისა და ხალხის ცხოვრებიდან), რომლებიც არა ერთგზის წარმოუდგენიათ ქართულ სცენაზე. ი. გულისაშვილი, როგორც წინათაც აღვნიშნეთ, ერთხანად ქართ. სახალხო წარმოდგენების ალორძინების საქმეშიც მონაწილეობდა...

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ საზოგადოებისგან მიწოდებულ საქმეს — ქართველ მაჰმადიანებში განათლების სხივის შეტანას — სასურველ საძირკველს ჩაუყრიან, რომ ნაყოფიცა კეთილი ვიგემოთ...

იოსებ არიმათიელი

ყვავილები

ცისფერ თვალზეა

მგონია თითქო ბრბოდან გამოვა ლამაზი ქალი ცისფერ თვალზეა.

გ. ტაბიძე

ასარგადონის შენ ხვეენა გწვევდა და მუშკამბარით ნაზელი ტანი, ტბაში ლოტოსის ყვავილსა ჰგავდა, — ცოდვის საწოლი — იყო აკვანი, სასტიკი ომის საყვირი მოსტკვამს, კოცნის ისარი გასროლილ ისარს სიკვდილის წინეთ შენზე ფიქრი კლავს მონას, მეომარს, ამაყ სპასალარს... ვინ იტყვის ახლა სადაა ტანი, რომელი მიწა ფარავს სარკოფაგს, ასეა ეამი — არვის გამტანი, ასეა ეამი, არავის ზომავს... და დარჩა ქვეყნად ცისფერი თვალი ციციანთელად დაფრინავს ღაშე, მაზე ლოკულობს ჰოეტი მთვრალი და ორივესთვის არის სიამე. და დიდხანს ივლის ცისფერი თვალი, ბევრი მგოსანის დახუჭავს თვალებს, თვის მარტოობით თვითონ დამფრთხალი სხვის მარტოობას ღიერტოს შეებარალებს...

ბ. ტაბიძე

„მ მ ი ს ს ი მ ლ მ რ მ ბ ი“ - დან

(რუსულიდან)

... ხელი იტაცა ნატყვიარზე და ჩაჩოქა,—
 სისხლ-ნარვე ტალახს მივსვენა, ღონე მიხდილი.
 წამით იეღვა მოგონებამ: მას შინ ელიან..
 სამშობლო, სახლი, წარმოუღდა, როგორც აჩრდილი.
 „მშვიდობით... ვეღარ დამინახავთ თქვენსა ქოჩორას!..“
 და შეწყდა გრძობა, რაც იფიქრა—ენამ ვეღარ თქვა..
 უცხო ადგილას უცხო ხალხი უთხრის სამარჯს..
 უმოწყალოდ ზედ ეყრება მიწა, ლოდი ქვა!..

მ. ველისციხელი

შტ.-კაპ. გ. გ. ჩუბინაშვილი

მეჯვრისხვეელი (გორის მახ.), მამაკობისათვის კაპიტანის ხარისხით დაჯილდ. გასულ წელს 31 მაის ბრძოლის ველზე მძიმედ დაჭრილი უჯვლოდ დაიკარგა. მეუღლე და ოთხი წერილი შვილი სთხოვენ ყველას, თუ ვინმემ იცის რამ მის შესახებ, აცნობონ ნინო სოღ. ჩუბინაშვილს გორში

მე ცხოვრება უკულმა მაქვს,
 ბედის ჩარხიც მისებრ ბრუნავს,
 ამ უზომო ოფლის მღვრელსა
 არც მაცვია, არცა მხურავს.
 მკერდს ცეცხლი მწვავს, ბეჭებს — ყინვა,
 შიშველ ფეხებს—იარები;
 ვით ეული, სხვა ქვეყნელი,
 სხვათა კარზე ვიარები...
 ცხოვრებისგან გატყორცნილი
 ცოლშვილს ვეღარ ვეკარები,
 უმეგობრო, უთვისტომო,
 შავ მიწასა ვეფარები...
 მაშვარლსა და დაქანცულსა
 სათორენში სული მხდება,
 მოზოხელი კი ცხრა მთას იქით
 ჩემსა ნახვას ელოდება...

გ. შინატხელი

გლახაპი ძალის დასაფლავება

(აზრი ნასესხები)

შავით შემოსილ ექვს მუშასა შანი ცხედანი
 ცოე სამარისკენ მიაქვთ თათქა ძაღატანებით;
 არ ამჩნევიათ მწუხარების კვალი სახეზე
 იმათთვის უცხო დედაკაცის გარდაცვალებით.
 უკვე შეწყვიტე ყოველივე ბედთან კავშირი
 და განუთრე წუთისათფელს, მისგან ტანჯულო;
 იძინებ მუდამ შთადებული ხწწნილების ყუთში

ს ა ბ ა ზ ი ს ს ი მ ლ მ რ ა

ხაბაზი ვარ, პურის მცხობი,
 დღე მარადის ცეცხლში ვსტურავ;
 როს ბუნება ჰყინავს, სთოშავს,
 მე მაშინაც ოფლს ვიწურავ.
 როს სიცხეში განცხრომის ძე
 ეტანება მთის ცივ წყალსა,
 მე მაშინაც ცხელ თონეში
 ოფლით ვაქრობ ნაღვერდალსა.
 როს მათ სძინავთ ტკბილის ძილით,
 ისვენებენ განცხრომითა,
 მე მაშინაც ცოშსა ვზღოვ,
 სევედიანის ღიღინითა.
 სხვებს რომ დილა უთენდებათ,
 მზეს შეჭხარის მთი ეგული,
 • მე მაშინაც ბნელ ოთახში,
 პირქვე ვწევარ მოქანცული.
 მე დღეთა მაქვს—ღამე ბნელი,
 გრილ ნივად—თონე ცხელი,
 დღიურ ლუქმის გულისათვის
 ცეცხლში ვიბრძვი გულმკერდსეველი..

მე მიწის ქვეშ საეკონომიკურად შეკვდილებული.
 არცინ გადირსა გაცილება სსსსფუაოაზე,
 არცინ აღმოჩნდა შენი ესდენ მატეფეფეფეფე,
 რომ დაენაშა ცივი გვაში მდუღარე ცრემლით
 და აღწერდა შენი მიცვლით გულში ნაღველი.
 არ დაენაწე, სხანს, არაის გაჭირვებასთან
 მუდმივ ბრძოლითა დაქანებული მიცვალებული,
 და მარტოადენ სიღარიბე არ განტეშობს,
 კუბოს ფიფრაშდის იგი დაწა შენი ერთგული.
 ადამიანის სიძულწამან ძველა ძინძებით
 შეგომოსა შენ მზრუნველობით სსეული მკვდარი
 და სკულის ძველ წესებისა აღსასრულებლად
 შენს კუბოსედაც დამსხრეული დააკრა ჟვარი,
 მაგრამ მკვდარი ხარ... შენი გვაში აღარას ფიქრებს,
 არც რამეს გძინებს დასამარხად გამზადებული,
 და აღმანთ სიბეროტით გაქვითად ქარდავს
 ვერდა შეიტეობს შენი გული განვივებული!

ილ. ფერაძე

აღელდი, ზღვაში!..

როს არ უჩანს ტანჯვას ბოლო,
 კვლავ ზამთარი მეფობს ცივი,—
 ამ დროს, რისხვის ხმად ქცეული,
 ზღვას მოუხმობ, ზღვას უყვივი!..

აღელდი, ზღვაგ, და ტალღები
 ტანჯვის ზღუდეს შეაჯახე,
 დაანგრე და აღვავე
 ამ ქვეყნიდან მისი სახე.

და შენც, ძღვევის ქარიშხალი,
 აღსდევ, მძლავრად დაიქროლე,
 შეარყიე ეს ქვეყანა,
 ტანჯვის ღმერთი შეაძრწოლე!..

იგრიალე, რომ შენს ძალას
 თვით სატანაც ქედს უხრიდეს
 და დემონი, სისხლის მსმელი,
 შებრალების ცრემლებს ღვრიდეს...
ბ. ვარდლოშვილი

გ ლ ე ხ ი-მ ს ა ხ ი ბ რ ი

ანდრო მურუსიძე

ანდრო მურუსიძე, გმირთა როლების აღმასრულებელი, თითქმის ათი წელიწადია, რაც საშობლო სცენაზე მოღვაწეობს. პირველად გამოვიდა ვ. მესხიშვილის რეჟისორობის დროს, შემდეგ შალვა დადიანის დასამუშაოება და მისი სახე „მოგზაურ დასამუშაოება“ მონაწილეობდა. ცნობილია, როგორც კეთილსინდისიერი და მშრომელი მსახიობი: იშვიათია ნაკისრი როლი კარგად არა სცოდნოდეს და შეგნებით არ შეგსრულებინოს. ამ სთანავე აღვნიშნავთ, რომ იგი შინასოფლო მეურნეობას მისდევს, როგორც თავისი თანამოძმე გლეხნი: ხშირად მინდორში მუშაობის შემდეგ რეპეტიციაზე მიდის, ანუ სცენაზე გამოდის. მისი როლებია: ლევან ხიმშიაშვილი, ვაიოხი, დათო, მარკუსი და სხ. ქუთაისის დასში იგი თვალსაჩინო ძალას წარმოადგენს. 21 იანვარს დაწინაურდა მისი საბუნებისწარმოადგენა („მურად-ფაშა“).

იმელია

ქუთაისის საზოგადოება ღირსეულად დააფასებს ამ ღირსეულ მუშაკს ამავს. — **ლი**

ბელი ქართლისა

ისტორიული ქრონიკა 4 სურათად
 (დასასრული. იხ. „თ. და ც.“ № 2)

VI

იგინავე და მარიამ დედოფლის მამის მსახური.

მარიამ. (შემოსულს მსახურს) აბა, ჩქარა, რას მეტყვი?

მსახური. (მუხლებზე დაეცემა მარიამის წინ და კაბის კადასზე აკოცებს) მამა შენმა მოგახსენა, დედოფალი, ყველაფერი შეიტყე-

სო და მთავრობამ ზომები მიიღო და ყველა გზებზე დარაჯები დააყენეს.

მარიამ. რაო?.. რაო?.. დადილუპე!.. ახლა რაღა მეშველებო?

მსახური. მოგახსენა კიდევ, რომ ახლავე აქ გაჩნდებიან...

მარიამ. წადი ჩქარა, უთხარი ყველა კარები ჩაჭკეტონ და არავინ არ შემოუშვან!

ბაგრატი. მაგას ვინ დაუჯერებს! თუ მიბძანებ, მე გაიხლები. (ბიჭი განზე გადაგება)

ოთარ. ბაგრატ! ნუ იხამ მაგას, ძალით შემოვლენ, კარებს დაამტვრევენ. აქ ხომ ღალატს დაგეწამებენ.

ბაგრატი. ვერაფერს ვერ დაგეწამებენ და კარების ჩამტვრევასაც ვერ გაჰბედავენ.

ოთარ. რას ამბობ, სალდათებს შეაჩერებ რითიმე თუ უფროსი უბრძანებს!

ბაგრატი. არა, არა, მაგას არ იხამენ!

მარიამ. წადი, წადი, ჩემო ბაგრატ! ნუღარ ავვიანებ! (ბაგრატი საჩქაროდ გადის) ოთარ! გთხოვ, გვევლდები, დაშიფარე, დამიხსენ იმათგან მე და ჩემი შვილები!

ოთარ. როგორ დავიხსნა და დავიფარო ასი სალდათის წინ, შეგესძლებ კი?

მარიამ. (მრისხანედ) უპ, მხალაო! მე თვითონ დავიხსნი ჩემ თავს, თუ აგრე არის!.. წადი, კარები გაულე იმათ!

ოთარ. ნუ ჯავრობ ტყუილად, დედოფალო, დაწინარდი და გულ-დასმით მოგიფიქროთ საქმე.

მარიამ. მოიფიქრე! ვინ გიშლის?!

ოთარ. რას იხამ, თუ მოვლენ და გეტყვიან, რომ ამ წამსვე უნდა გახვიდე თბილისიდან?

მარიამ. აქედამ მე არსად წავალ, არსად! და მაგის თქმასაც ვერაფერს გამოიბედავს!

მსახური. რას მიბძანებ, დედოფალო, მამა შენს რა მოგახსენო?

მარიამ. წადი, საჩქაროდ, ირბინე, მოახსენე ახლავე მთავარ-მართებელი ჰნახოს და სთხოვოს ჩემთან მობრძანდეს, დიდი საქმე მაქვსთქო!

მსახური. ბატონი ბძანდები! (საჩქაროდ გადის).

ოთარ. შენა გგონია, რომ აი ამ წამსვე გაეახლება შენ მთავარ-მართებელი?

მარიამ. რატომ არ მიახლება? ჯერ თი, რომ მე დედოფლი ვარ და მსურს იმისი ნახვა და მეორეც ისა, რომ ჩემი ნათესავია და...

ოთარ. საიდან არის შენი ნათესავი? ჯერ იმისი ჰპაპ იყო გადასახლებული რუსეთში ეკატერინე მეორის დროს და იქ მთელი იმისი ოჯახი გარუსდა. ახლა თქვენ, ყველა ციციანნი, ნათესავად არ მიაჩნიახართ და გარდა ამისა, რომ მიაჩნდეთ კიდევაც, მახლობელ ნათესავად, ნუ თუ გგონია, დედოფალო, რომ შენი დაქინების აღსრულების ნებას მოგცემს და დაემორჩილება შენს სიმშვენიერს?

მარიამ. (მრისხანედ) ეგ შეურაცყოფაა ჩემი! მაგას როგორ მიბედავ? შენ ხელი არა გაქვს ჩემს სიმშვენიერესთან და არც არა ვის სხვას!

ოთარ. შეურაცყოფა კი არა, დედოფალო, ქეშმარიტი მოხსენებაა! ჰო, სწორედ, იმედი გქონდეს, რომ რუსთა იმპერატორის რწმუნებული კაცი, ამ ქვეყნის მთავარ-მართებელი, გაიხსენებს შენს ღვთიურს სიმშვენიერეს, ისკუბებს თავის ალაგიდან და აქ გადმოსკუბდება შენთან და დასტკბება შენს ცქერით!

მარიამ. ოთარ! ენა დამოკლე, შე ბრაცყო და უზრდელაო, შენ გავიწყდება მე ვინცა ვარ!

ოთარ. რას უბრძანებ მერე, მთავარ-მართებელს?

მარიამ. ეს შენი საქმე არ არის, რასაც უბრძანებ, მერე გაიგებ!

VII

ივანივე და ბაგრატი.

ბაგრატი. ყველაფერი შეიტყვეს! ახლავე აქ გაჩნდება ღენერალი ლაზარევი.

მარიამ. გაჩნდება და დაუხვდებით როგორც ეკუთვნის!

მწეხათუნ. (ფანჯარაში იყურება) აი, მოვიდა კიდევ და კიდევ ორი რუსი!

მარიამ. ბაგრატ! ოთარ! წადით, წინ დაუხვდით და სასტუმრო ოთახში მიიწვიეთ, აქ ხომ ვერ მივიღებ, ჩემ საწოლ ოთახში! (ოთარ და ბაგრატი საჩქაროდ გააჯენ)

ლაზარევის ხმა. (კულისებში) დედოფ-

ლის ნახვა მინდა! ვთხოვთ კარი გამიღოთ!
(შვილები მზესთანურს ეკვნიან და შოფთავენ)

ბაგრატიის ხმა. (გულსივებში) დედოფალი
ჯერ ჩაუტყველია, გთხოვთ ცოტას შეიცადოთ.

ლაზარევის ხმა. (იქვე) ნუ მიშლით შე-
სვლას იქ, სადაც მე მსურს!.. გიბრძანებთ,
ახლავე გამიღოთ კარები!

VIII

იგინივე, **ლაზარევი, სუროკოვი, ერთი რუ-
ხის აფიცერი, ოთარი და ბაგრატი.**

მარიამ. (შეშფოთებულად, კარები ძალით
გაიღება) ღმერთო ჩემო! აქ უყურეთ! ძალით
შემოდის ჩემს საწოლში!

ლაზარევი. (შეშფოთებულად) ბოდიშს ვიხ-
დი, თქვენო უდიდებულესობავ, რომ ძალა
ვიხმარე და დაუკითხავათ ვიახელით თქვენს
საწოლში. ესენი არ მიშვებდნენ და მეც იძუ-
ლებულს გავხდი სასტიკად მოექცეულიყავი...
სახელმწიფო დიადი საქმეა...

მარიამ. (შკაბრად) თუ არ გიშვებდნენ,
ღენერალო, აღიპოთის ატება კარებს უკან
რადა საქირო იყო და ძალით შემოვარდნა
უწყო დედაკაცთან, იმის საწოლს ოთახში...

ლაზარევი. კიდევ გთხოვთ ბოდიშს, დე-
დოფალო, მამაკით ამ საქციელისთვის. მო-
გახსენეთ, რომ სახელმწიფო დიადი საქმე გახ-
ლავსთ და მეც იძულებულს...

მარიამ. თქვენთვის იქნება დიადიც იყოს
და არა ჩემთვის! ჩაუტყველი ვარ და გთხოვთ,
ბატონო, სასტუმრო ოთახში შეიციადოთ, მა-
ნამდე მე ტანთ ჩავიცვამდე!

ლაზარევი. თქვენს საწოლში თუ უკვე
ორი ვაჟაკნი გახლავან, შესამესაც შეუძლი-
ან აქ ყოფნა! თქვენ ნება არა გაქვთ აქედან
დამითხოვოთ, როცა შემოვედი კიდევ!

მარიამ. მგონია, მაქვს სრული ნება ჩემ
სახლში მოვიქცე ისე, როგორცა მსურს!
გთხოვთ, გაბრძანდით, მე ჩაუტყველი ვარ!

ლაზარევი. თქვენ მართალი ბრძანდებით,
დედოფალო, მაგრამ ამ შემთხვევაში კი არა!

მარიამ. რა გინდათ ჩემგან, რომ საშინ
აქ შემოვარდით?

ლაზარევი. ნება მიბოძეთ, დედოფალო,
ჩამოვედეთ, ისე დავილაღე, რომ ფეხზე ძლიეს-
და ვდგევარ!

მარიამ. რაი არ გადინართ აქედან, და-
ბრძანდით, ვინ გიშლისთ, ან ტახტი!

ლაზარევი. (ხამაჯდება ტახტზე, მარიამის
პირდაპირ. სურთაყავი და აფიცერი, შემოვლენ
თუ არა, კარებთან გაჩნდებიან.) მთავარ-მარ-
თებელმა გაახლათ ჩემი თავი. მამა თქვენნი ეს
არის შეიპყრეს. ყველაფერი მოახსენა თავადს
ციციანოვს, რომ გაპარვას გიშვადებდა...

მარიამ. ახ!.. ახ!..

ლაზარევი. მე დამავალეს, შემოგთავა-
ზოთ, ახლავე, დაუყონებლივ, წამოზბანდით
ჩემთან! (მარიამი შფოთავს) დამშვიდდით, ბა-
ტონო, დამშვიდდით და ყური მივდეთ, კე-
თილს რჩევას მოვართმევთ! საქმე რომ არ
გაძნელდეს და სხვა და სხვა წინააღმდეგობით
არ დაიხლოდოს, ღმერთს გვეცივებოთ, დე-
დოფალო, სჯობიან, რომ დემორჩილოთ აუ-
ცილებელს საქიროებას. ხალხი შფოთავს,
რომ თქვენ შვილებით ჯერ ისევ აქა ბრძნე-
ბით, მაშინ, როცა სხვა ყველა ბატონიშვი-
ლები, ვინც არიან, იმპერატორის სურვი-
ლით გასულნი არიან აქედგან და რუსეთში
იმყოფებიან. ხალხი და თავად-აზნაურობა
თხოულობს ან ყველა იმით დაბრუნებას, ანუ
თქვენს მოცილებას აქედგან, რადგანაც თქვენ
მრავალი მომხრეები გაყავთ, რომელნიც მთავ-
რობას არ ემორჩილებიან და წინააღმდეგო-
ბენ. მთავარ-მართებელმა ამაზედ პეტერბურღს
აცნობა და იქიდან მოუვიდა იმპერატორის
ბრძანება, რომ თქვენნი წასვლა აქედან დიდათ
საქირო არის... თქვენდა საკეთილდღეოთ
მთავარ-მართებელმა დამხარა, ამაზედ გულ-
ახსნით მოგესალუბროთ და გირჩიოთ რომ...

მარიამ. მირჩიოთ? მუქართა და ძალით
ხომ არ აპირებთ იმოქმედოთ, რომ შემოვარ-
დით ჩემთან, როცა არ გიშვებდნენ?

ლაზარევი. ნუ ჯავრობთ, დედოფალო,
ნუ ხართ ჯიუტი და ურჩი! თქვენ კარგათ
იცით, რომ ყოველს ურჩობაზედ, ძალაც შე-
იძლება ვიხმაროთ!

მარიამ. როგორა?! ძალა?! თქვენგან
გასაკვირალიც არ იქნება, რომ ისე გაკადნი-
ერდეთ და ჩემზე თავხედი ძალა იხმაროთ!

ლაზარევი. ეგ შემთხვევაზედა ჰკილია,
ბატონო!

მარიამ. ღმერთო, დიდებული! ეს რა არის ჩემს თავს?!

ლაზარევი. მერწმუნეთ, რომ სიკეთის მეტი თქვენთვის არა მინდა რა! გულ-ახლით მოგახსენებთ, რომ მთავარ-მართებელი თქვენის უჯათობით მეტად გაწყურება და მაშინ...

მარიამ. იმისი წყრომისა არ მეშინიან! მიბრძანდით და ასე მოახსენეთ!

ლაზარევი. ვიმეორებ, ბატონო, მე დავალებული მაქვს, დაუყოვნებლივ წაგიყვანოთ აქედან...

მარიამი. საღ უნდა წამიყვანოთ!.. სადა...

ლაზარევი. რუსეთს! პეტერკლანდია — ტროიკა თქვენთვის მზად არის...

მარიამ. ღმერთო! ღმერთო ჩემო! პეტერკლანდია — ტროიკა ჩემთვის... დედოფლისათვის... დედაკაცისათვის... და... იწამეთ ღმერთი...

ლაზარევი. მალე, მალე, დედ-ფალო, დაჩქარდით, დაჩქარდით!..

მარიამ. აქედან ჩემის ნებითვე ფეხსაც არსად გავსდგამი!.. და თუ თქვენ ძალგდისთ, აბა მახლეთ ხელი!..

ლაზარევი. კარგი, ბატონო, კარგი! თქვენი ნებაა! აგრე მოგახსენებ მთავარ-მართებელს! (სახქართო წამოადგება, შივა სურთკოფთან, წასწურწმუნებს და გავა კარებსა. საჩქაროთვე, მარიამის ნიშანზე გაჭეკებას ბგრატი და თანაო.)

სუროკოვი. (აფიდერს) დახედე ერთი ამას, რა უჯათი დედოფალი ყოფილა! (მარიაშს) მთავრობას რატომ არ ემორჩილები, დედაკაცო!

მარიამ. ამას უყურეთ, ერთი! შენ ვინდა ხარ, რომ ჰბედავ ჩემთან სიტყვის ამოღების, ბრიყვო და უზრდილო! გაეთრიე აქედან!

სუროკოვი. ოჰ, ოჰ, ოჰ! კარგია, ერთი! დაანებე მაგ კილოს თავი! ადექი, ადექი ახლავე და წამოდი, თორემ ჩამოგადგებ მაგ ტახტიდან! (ამას რომ იტყვის, სწრაფად შივა მარიაშთან. ამ დროს წამოცვივდება თამარ და ჯიბრაილი, ხაღიხიდან ამოძრებენ ხანჯლებს და ეტეშან სურთკოფს და აფიდერს. ასტუდება დიდი ხმაურობა)

ჯიბრაილი. შე შენ გაჩვენებ სეირს!
თამარ. ჰაი, შე საზიზარაო!

სუროკოვი. (უგარის) ვაი, გვიწველეთ, ჩქარა, ჩქარა, აქ ლალატია!

აფიდერი. ჩქარა გვიწველეთ!!

IX

იგინივე, **ლაზარევი**, **ბგრატი** და **ოთარი** (შემოცვივდება)

ლაზარევი. რა იყო, რა ამბავია?

ოთარ. თამარ! ჯიბრა! გაჩერდით! რასა შერებით! (დაიჭერს თამარს)

ბგრატი. (დაიჭერს ჯიბრაქს) გააგდე ხანჯლები!

ლაზარევი. ეს რა ამბავია?! ხანჯლების ტრილი! ამათი სიკვდილი გინდოდათ?

ბგრატი. ბატონო, ეს ბავშვებია! ყურადღებას ნუ მიაქცევთ!..

ლაზარევი. ჰო?! კარგი ბავშვები ყოფილან, რომ იარაღსა ხმარობენ! (მარიაშს) ნულარ აგვიანებთ! ახლა კი მე თქვენ თავს არ დავანებებთ!

მარიამ. ხელი არ მახლო!..

ლაზარევი. ა, ა, ა!.. თუ აგრეა, — მაშინ რას ვიზამ! (მივადგება მარიაშს, სტატეებს მარცხენა მკლავში და ტახტიდან ძირს ჩამოაბრეკს. მარიამი ძირს დაეცემა, სწრაფად წამოხტება, მივადგება ისევ ტახტს, მუთაქის ქვეშედად გამოაძრებს ხანჯლს, უბნად ეტემა დასარეგს და შიგ გულში ჩაჭყრავს. ლაზარევი დაბარბადება, შეჭეკივდება: „გაი, მომეცა!“ მირბის კარებისკენ და სტენის შუა გულზედ უგრძობობდა დაეცემა გულადმა.)

მარიამ. აგრე გინდა, შე საზიზარო!

სუროკოვი. (მივადგება კარებს და გაჭეკობის) ჩქარა დარაჯი! დარაჯი!

ოთარ. (მარიაშს) ეგ რა ჰქენი?.. რა ჰქენი?!

მარიამ. (შედიფურად) ჩემი პატიოსნების დასაცველად, ჩემი შვილებისა და სამეფოსათვის — შური ვიძიე! ჯაფრი ამოვიყარე! (დაიჩქებს სჯლოცეკვად. შემოდან რუსის ათი სჯლათი და აქეთ-იქით გაჩერდება. მუხესთონინ დიჩქებს სჯლოცეკვად. თამარი და ჯიბრაილი უჭიანეთ ოთარს და ბგრატს)

(ფ ა რ დ ა)

კ. ყიფინი

მუცის ძიება

(სვანთა წარსულ ცხოვრებიდან)

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 2)

მეორე დღეს გათენებამდე გამოოსალმა მტრად დედას თავით-ფეხამდე შეიარაღებული ნარსავი და ყანსავითურ გასწია თავის მტრების სოფლისაკენ, რომელიც რამოდენიმე ვერსზე იყო მათ სოფლიდან დაშორებული. იგინი ჩაესაფრენ ტყეში მოპირდაპირეთა სახლის ახლოს და ელოდენ მსხვერპლს. დიდხანს ვერავის მოჰქრეს თვალი. ახსობაში ამოვიდა მზეც უქმე დღე იყო და ჯერ ბავშვების ხმაურობის მეტი, რომლებიც საქონელს მიერეკებოდენ სამწყისავათ, არა ისმოდა რა. ბოლოს. როდესაც მზე უკვე დიდი ხნის ამოსული იყო და სოფლის ახალგაზღვრა მოედანზე გამოიშალა დროს გასატარებლად, როგორც იქნა, ნარსავმა თვალი მოჰქრა თავის მტრის სახლის დერფანზე ორ კაცს, რომლებიც მაშინათვე იცნო მას სახეზე ცივმა ოფლმა გადასხა და გულმა ბავა-ბუვი დაუწყყო.

— ყანსავ! შეხედ დერფანზე ბექის და თასიავს, პირველი ჩვენი მტრები ეგენი არიან, პირველად ამათ გაუხვრეტს ჩვენი ტყვია გულ-ღვიძლს. შენ თასიავს დაუმიზნე ოფე, ხოლო მე ბექის და არ ავაცდინოთ, თორემ დრო ტყუალად დაგვეკარგება...

— შენ ჯავრი ნუ გაქვს, სხემს არ ამიცდენია ნიშნისთვის ტყვია და ნუ თუ ახლა კოშკის ოდენა ვაჟაკს ავაცდენ?

მათ მოიმარჯვეს თოფები, ხის შტოებზე გადასდეს და მიზანში ამოიღეს. რამოდენიმე წუთის შემდგომ იგრილა თოფებმა და ნიშანში ამ-ღებული ორი ვაჟაკი დერფანზე გაფრთხა. საშინელი კივილი და კიჟინა ატყდა. მთელი სოფელი იარაღით აღიჭურვა და თავამოდებით გამოვიდა გარეთ.

— არიქა მტერი დავეცა, ძმები მოჰკლეს! გაისმა ხმა.

— აბა, ბიჭებო დავედვენეთ, არ გაუშვოთ, გზები შეუკარით!.. ისმოდა ყვირილი და თან გარბოდენ იმ ტყისკენ, საიდანაც თასიავი და მისი ძმა მოჰკლეს. თან ტყვიას სეტყვასავით აყრიდენ ტყეს.

ნარსავმა და ყანსავმა გაქცევა ვერცხვადრეს, ჩაესაფრენ ერთ ალაგას და თავის მხრითაც თოფის სროლითვე უპასუხებდენ. სოფლებლები ჯგუფ-ჯგუფად გაიყვეს, ზოგი ერთის მხრით წვიდა, ზოგი მეორეს მხრით, ზოგთ შევიდან მოუარეს და შუბში გაჰრიმწყვიდეს. მეგობრებმა იკრძანეს, რომ საქმე ცუდათ წაუვიდათ და სახელოვან სიკვდილი მეტი არაფერი დარჩენოდათ.

— მაშ თუ ასეა საქმე, მე გიჩვენებთ, როგორ უნდა სიკვდილი! — წამოიძახა ნარსავმა, გადაადლო თოფი გვერდზე და ხანჯალ-ამოღებული დაეჯახა მოპირდაპირე ბრბოს. მსვე მიჰყვა ყანსავიც, რომელიც მტრის ტყვიით განგმირული იქვე უსულოდ დაეცა. ამ სურათმა უარესად გააბრაზა ნარსავი, იგი საშინელის რისხვით დაეჯახა მტრებს და ორი გულ-ვაპობილი დაუშვა ძირს, მაგრამ ამ დროს ბეჭებში ტარამდი ჩაესო ვილაძის ხანჯალი და მუხლებზე დაეცა. სისხლმა საშინლად ამოასხა ქრილობიდან და გრძობა დაკარგული ნარსავი დაეცა მიწაზე. მთელი ბრბო მისცივიდა მას და უნდოდა ჩაეჭოლა, მაგრამ ამ დროს მას წინ გადულდა ერთი მოხუცი და მგრგვინვარედ შესძახა:

— შესდევით, ხელი არ ახლოთ! მაგას, თუ ცოცხალია, სხვანარი სიკვდილი ელის. იგი მივიდა ნარსავთან, ზაზლით აიღო მისი ხელი და გაუსინჯა მაჯა.

— ცოცხალია! წამოიძახა მან: მოკიდეთ ფეხებში ხელი და შეათრიეთ ჩვენს კოშკში, ჩაუკეტეთ კარები და იქ ამყოფეთ დრომდე.

— მაშინათვე მისცივიდა რამოდენიმე ახალგაზდა ბიჭი, მოჰკიდეს ხელი და დანიშნულ ალაგზე მიათრიეს. მთლად სისხლისგან დაკლილი ნარსავი, როგორც იყო, მოვიდა გონს, მაგრამ რადგან თვის გარშემო სინხელის მეტი ვერა დანახარა, ცოცხალ-მკვდარმა ისევ უგრძნობლად მიხუტა თვალები.

(დასასრული იქნება)

ამ პირველი

პროფესორ-ლექტორი

ნიკოლოზ ანდრიას ძე გრედესკული, პირველ სახელმწიფო სათათბიროს თავმჯდომარის უფროსი ამხანაგი, ცნობილი პოლიტიკური მოღვაწე, სახელმწიფოებრივ-უფლებრივ კითხვათა დიდი მკოდნე, კვირა—ორშაბათს, იანვრის 17—18 თბილისში „ბრტ. საზ-ის დარბაზში“ წაიკითხავს ორ ლექციას: 1, „გერმანიის ომი და რუსეთის როლი ამ ომში“ (შემოსავლის ნაწილი ტატიანეს საზ-ის სასარგებლოდ) და 2, „რუსეთი და მისი სჯაღნი“ (შემოსავლის ნაწილი გადაიდება ქ. შ. წ. კ. გ. საზ-ის სასარგებლოდ) იგივე ლექტორი ქუთაისში ამ ორივე ლექციას წაიკითხავს 19—20 იან. ორივე ლექციის შემოსავლის ნაწილი გადაეცემა ქუთაისის „სინათლე“ ს საზ-ის ნ. ა. გრედესკული, სხვათა შორის, არჩეულია ქ. შ. წ. კ. ს-ის საპატიო წევრად.

საამდროოდ საუბარი

(ყურმოკრული, სტენოგრაფიულად ჩაწერილი)

- ა. გამარჯობა, ი. Семенич!
- Здравствуй, братъ.
- როგორ ხარ, товарищ?
- ასე, полумертвый, რომ იტყვიან: ხან მაძღარი, ხან მშვიტი, ხან მთვრალი და ხან ფხიზელი.
- ნუ, братъ, и рифмачъ, როგორ კარგად მიაწყვე! გეტყობა ბევრი დრო გაქვს და მაკადინობ; вѣрно, да?
- რა თქმა უნდა, конечно у Б—дзе и Г.—я. ბიკო, იცი, что я тебѣ скажу, წუხელის имѣль, „понимаешь“, только ათი შაური და ამ ეტიმ კარგი 25 руб. მოვიგე.
- მაშ თუ სегоდნა მაძღარი будешь.
- Сегоднა да, но ხვალ კი не могу сказать, ну да ხვალ правда ჯამაგირი братъ, კარგი, ნარდი და მისი ჯანი.
- კარგი, ნარდი და твое жалованье ტრულალო, დამრჩები безъ..
- Безъ ჯამაგირი? მესმის... я это знаю, но რას იზამ, когда კაცს სევდა „მუჩიტა“. Какъ я ошибся, რისთვის поступилъ

въ телеграфъ тогда, какъ илге სხვამუჯნა, ფულგზზე и не думаютъ, ყველა მაძღარია. კაცო въ день 25 მანეთი არაფერი და и больше ხანდისხან.

— Но совѣсть იობტურ, братъ.

— სინილისი есть და ჯიბეში კი იობტურ. ხელოს-ძმა

ქუთაისის თეატრში ვ. გუნიას გასტროლმა („მეფე ლიონი“ ნ/1) დიდალი საზოგადოება მოიზიდა. 9/1 წარმოდგენილ იქმნა „ბედის ტრაილი“. ორიგინალურად დადგმული. ხალხს მოეწონა. ვ. აბაშიძე ავადმყოფობის გამო საგასტროლოდ ველარ ეწვია. ელო ანდრონიკაშვილი ავად გახდა.

სახალხო სახლში კვირას, 10/1 წრემ, კ. შათირიშვილის რეჟისორობით წარმოდგინა შილდერის „უჩალები“. კარლოს ასრულებდა ალ. იმედაშვილი, მაქსიმილიანეს—ვ. გამყრელიძე, პატერს—ნ. გოცორიძე, ფრანსს—ა. შანშიაშვილი, ამალიას—ანკარა, შიგელბერგს—რომანიშვილი. საერთოდ პიესამ კარგად ჩაიარა, საუტოვო იყო წყაღვარდნილა. ალ. იმედაშვილმა უზომო აღტაცება გამოიწვია, ალ. შანშიაშვილი შიგა და შიგ მოუსომბურებდა, ერთ სცენაში (ამალიასთან) კინაღამ გააკომიკურა როლი. აუთრებული მდამიო ხალხი დაესწრო, ბევრი თითქმის პირველად. დეკორაციების (კედლების) წარამარა რხვევა შთაბეჭდილებას აქარწყლებდა. საჭიროა დაკვირვებით მოპყრობა.

ქუთაისის რეალურ სასწავლებლის დარბაზში 30/XII—15 წ. ვაიმართა ქართულ-რუსული „საღამომეჯლისი“ ქუთაისის ღარბ ჯარის-კაცთა ცოლშოლის საჩუქრებისთვის, საღამოში მხოლოდ ჯარის-კაცნი იღებდნენ მონაწილეობას: მსახიობი—ჯარის-კაცი პ. ფრანგიშვილი, რუს. ოპ. მომღერალი—ჯარის-კაცი ტურენკო და ვრასოვი. ხალხი კმაყოფილ დარჩა. დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა პ. ფრანგიშვილმა, რომელმაც იმღერა ქართული რამანესები განსაკუთრებით მოეწონათ მისი „ურმული“. ხალხი მსახიობს ტაშის კვრით მიეგება და ყვავილები მიართვა. აგრეთვე ძლიერ კარგად იმღერა—ტურენკომ. შემდეგ ვაიმართა ცეკვა-თამაში. ხალხი მეტად ნასიამოვნები დიშალა. დაესწრო ქუთ. გუბერნატორიც.

3. ფრანგიშვილისავე მონაწილეობით 3 იან. საავადმყოფოში ვაიმართა საღამო დატრილ ჯარის-კაცთათვის. პ. ფრანგიშვილმა დატრილ ჯარის-კაცი უმღერა ქართული სიმღერები და წაუკითხა ლექსები,

რისთვისაც დიდი მადლობა გადაუხადეს. აგრეთვე ბ. ტურენკომ და ერასოვმა იმღერეს რუსულად. საღამოს მრავალი აზოგადობა დაესწრო, ბენენსელი

ბაქოს ღამე. წიამ ვიკრას, 3/1 წარმოადგინა: 1) „სიდი სიმპირი“, კომ. გ. გუნიანი და 2) „ხოსიას ღელე“, 1 მქ. ვოდ. ბ. ზარდალიშვილი ასრულებდა გიორგის როლს და თავიდან ბოლომდის დაცუვა ამ ტიპის მთლიანობა. ბ. აწყურელი კარგი იყო რუჟიანინის როლში, მაგრამ უკეთესი იქნებოდა, ალაგ-ალაგ მერტი სიყვარვე გამოეჩინა, რაც გენერალ რუჟიანინის თვისებას შეადგენს. კარგად შეასრულა ბ. მატარაძემ საყვარელიძის როლი. ამ გამოცდილება და ნიჭიერება სცენის მოყვარემ, რომელიც ზოგიერთ როლს მართლაც მოხდენით ასრულებს, კარგი იქნება სიტყვები მიჰყოფდეს გამოთქვას და როელიც კარგად ისწავლის ხოლმე. ჩვეულებრივი სიკუცხლით თამაშობდნენ ქქ-ნი ქილარჯიშვილი (ქეთო) და შოთაძე (კატა), დასასრულს „ხოსიას ღელეში“ ი. ზარდალიშვილმა (კატე) თავისი მოხდენილი თამაშით ბევრი აცინა საზოგადოება.

ქ. წ. ამ მოკლე ხანში გაიმართება ქ-ნი ქილარჯიშვილი ბენენსის. იმედია ბაქოს ქართველი საზოგადოება თანაგრძნობით შეხვდება ამ ახალგაზდა მახობ ქალის ბენენსის. ქ-ნი ქილარჯიშვილმა ჩვენს ღარიბ სცენაზე მიმდინარე სეზონში თავისი დაკვირვებული და გრძნობიერი თამაშით დაიმსახურა საზოგადოების ყურადღება და იგი შესაფერი პატივის ღირსია

სან-ქან
რუმინის გონისის ე. ა. ბრიუსოვის ლექსიკამ „სომეხთა პოეზიის შესახებ“ არტ. სახ. დარ-ში“ 13/1 დიდძალი სომეხთა მიზნით. ლექსებმა დალაგებთ ვაჩიხლა სომეხთა პოეზია, ქრისტი. დაბადების წინა დროიდან დღევანდლამდე, და ბევრი ისეთი რამ გამოაშკარავა, რაც თვით სომეხთათვისაც უცნობი ყოფილა. დამსწრეთ შიგა და შიგ წაუკითხა რუსულად თარგმანი ლექსები სომეხთა ხალხური თუ სხვადასხვა მესალთა. სომეხთა პოეზია დიდის ქებით მოიხსენია. დამსწრე საზოგადოებას ლექსია იოყონა. შემდეგ გაიმართა საზეიმო ნადიმი, ა. ი. ხატისოვის ტოლუმბა-შობით. ნადიმს ზოგიერთი ქართველი მოღვაწეონც დაესწრენ. ბევრი საგულისხმო სიტყვა ითქვა. ქართველთაგან სიტყვები წარმოთქმეს გრ. დიასამიძემ, გრ. რობაქიძემ და ილ. ნაკაშიძემ. საზოგადოების თხოვნით ა. ი. ყანჩელმა წაიკითხა ბალმონტის მიერ თარგ. „ვეფხისტყაოსნის“ ნაწყვეტები. როგორც ვაღმოგვეც, ე. ბრიუსოვს განუზრახავს ქართველთა პოეზიის შესწავლას—სასურველია, ქართველ-სომეხთა შორისაც გამოჩნდებოდეს ისეთი ვინმე, რომელიც ჩვენი—მეზობლების მწიგნობრობას გაგვაცნობს.

უსავანო
ს. შრომაში (კახეთი) 3/1 ადგილობრივ ქართული სკოლის შენობაში შრომა-ლაგოების სცენის მოყვარეთა მიერ წარმოდგენილ იქნა: „ღელა და შვი-

ლი“, „კოლქმრობის წინააღმდეგ“ და „ოფიც-მედიკოსი“. წარმოდგენამ მწყობრად ჩაიარა. ხალხი ძალიან ბევრი დაესწრო და ნასიამოვნებიც დაიშალა, სამწუხაროდ, ბევრი დაბრუნდა შინ გულდაწყვეტილი უადგილობის გამო. სიამოვნებით უნდა აღინიშნოს, რომ ადგილობრივი გათვზობას შეტყვარებდა წარმოდგენა: წარმოდგენის გათვზობის შემდეგ ბევრი ჰქონებოდა—იღდეგ როდის გაიმართება წარმოდგენა... საქორა შრომა-ლაგოების სცენის მოყვარეებმა გაუწიან ანგარიში ხალხის სურვილს და ზმირად მართონ წარმოდგენები, მხოლოდ დიდი სიფრთხილესა საქორა დასადგმელ პიესების ამორჩევის თხოვნა...

ფოთის თეატრი. ჩვენში სათეატრო ხელოვნებაში არა მარტო ქალაქებში, დაბა-სოფლებშიაც კი საკმაოდ მოიღვა ფები. ბევრ დაბაში არსებობს დრამატ. წრე, რომელიც სისტემატიურად მართავს წარმოდგენებს (მაგ. ხაშურში, ჭიათურაში, ლანჩხუთში და სხ.). ამ მხრით ქ. ფოთს ზოგიერთ დაბაში ვერ ამოუყუენებთ. მართლაც, აქ არსებობს ე. წ. „მუსიკალურ-დრამატ საზოგადოება“, მაგრამ მის არსებობას ფოთელები ვერ გრძნობენ ნახევარ წელზე მეტია ამ საზ-ბას ერთი ნაბიჯიც არ გადაუღავს წინ და ქუთათური დასი „ქართული დრამა“ რომ არ გვსტუმრობოდა ორჯერ (დადგა ოთხი პიესა: „ალაღიტი“, „სამ-შობლო“, „მამად სან-ჟენ“ და „ღღენი ჩვენი ცხოვრების“), წელს წარმოდგენას ვერ ვიხილავდით. ფოთი: საზოგადოებას რომ წარმოდგენის ნახვა სწყურია, ეს იქნადა სჩანს, რომ წარმოდგენის დროს სათეატრო დარბაზს ყოველთვის გაქვდილია დამსწრებით.

22 ქვესტემ „მუსიკალური საზოგადოება“ ნ. შიუკაშვილის დრამა—„მეგობრობა“ დასდგა, მსახიობ დ. ჩარკვიანის მონაწილეობით. თამაშის მოელი სიმძიმე ბ. ჩარკვიანს და ადგილობრივ სცენის მოყვარე ქალს ნ. ნარაკიძის ასულს აწვთა.

ბ. ე. ვაშლიანიძე (ბიქტორი) თითქმის ეძლი თვისი როლი. ტ. ჭანტურაიას არ ეშვასამება სარადიონისებური როლები და მის მიერ განსახიერებული სარდიონი ფერმკრთალი იყო. დანარჩენ მთამაშებებზე დუმილი სჯობს. ანტრატები თვით მოქმედებებზე ხანგრძლივი იყო, რისთვისაც წარმოდგენა ორ საათზე გათავდა. საზოგადოება მეტად უკმაყოფილო და იშვალა. იმედია სხენებული დრამ. საზ-ბის გამგეობა აწ მიინც არ დასჯის მყურებელ საზოგადოებას პიესის ასე მამხინჯვებით და სასცენო ხელოვნებას უფრო ყურადღებთ მოგვყაროთ, ა. ფანცელი

ქართული კონცერტები მ. კავსაძის ლოტბარობით გაიმართება ამ მოკლე ხანში თბილისის სახალხო სახლში, ავლაბრის, ნაძალადევის და სხ აუდიტორიებში. აგრედვე მოლაპარაკება აქვს ქართულ კლუბთან. როგორც გვითხრეს, უკვე შეერთებულან ქართულ მუშათა და მ. კავსაძის გუნდები. გუნდში 50 კაცი მიინც იქნება, ქულაჯებსა და ჩერქებულში—გამო-

წყობილი. პროგრამაში ახალი სიმღერებიც იქნება, სხვათა შორის „თამარ ქალო-ჭეცენის თვალა“, „მოჯამაგირის სიმღერა“ და სხ.

წვრილი აგებები

➔ **მგოს მ. შუკიშვილი** ქართ. კულტ. მოყვ. სახ-ს თაინობით დღეს „ახალი კლუბის“ დარბაზში წაიკითხავს თავის ახალ ორიგინალურ პოემას „ნადრევე ვარსკლავს“.

➔ **ძარტი. ღარამ. დახმა 13/1** სპ. სახლში წარმოადგინა ახალი პიესა „იუდის მემკვიდრე“, საზოგადოება მრავლად დაესწრო.

➔ **ძარტი კულტ. კავშირის** წარმომადგენელთა პირველი კრება შესდგა 14 იანვარს.

➔ **ახალი პიესა—4** მოქ. კომედია დასწერა (უტოლურის მიზაძვით) ვანო ბარგვლმა. შინაარსი ჩვენი ისტორიიდანაა აღებული. პიესაში გამოყვანილია, სხვათა შორის, ვრცელე მეფის კანცლერი სოლომონ ლეონიძე.

➔ **ძარტი. კულტ. კავშირში** ქართ. დრამ. სახ-ბამ წარმომადგენლებად აირჩია თავ. ნ. დ. ერისთავი, შ. ვ. მესხიშვილი და ვ. ლ. გუნია; ქუთაისის დრამ. სახ-ბამ—ა. მ. კრინიცი, ა. ნ. ფაღავა და ს. დ. კილაძე; თბ. სახალხო სახლს წრემ—ნ. ელიავა, გ. ცინცაძე და

➔ **მორის წ. კ. ს.** განყოფილებასთან ნ. შუკაშვილის მდიდრებით შესდგა მუდმივი დრამ წრე. რეჟისორად—დრამ. ნ. შუკაშვილი, თანაშემწედ დავ. ამირჯიბი, ხელსაწყობთა მეთვალყურედ—ე. ხუციშვილი. ახლო ხანში წარმოდგენენ ი. გედევანიშვილის „გამტკემს“.

➔ **ქუთაისის დრამ. სახ-ბამ** შესცვალა წესდების ზოგიერთი მუხლი: 1) საწერო გადასახადი 1 მ-ედ დასწია, 2) გამგეობის წევრობის ვადა—3 წ-ედ განსაზღვრა.

➔ **ივ. ვარძიშვილი** ქართ. კულტ. მოყვ. სახ-ის თაინობით ოთხშაბათს. 20/1, წაიკითხავს თავის კრიტიკულ განხილვას „სოფელი და სოფელელები სოფ. მგალობლიშვილის ნაწარმოებში“.

➔ **გონივრის განსართობა** მოწყობის შესახებ ქუთაისში, ლექტორმა ალ. გარსევანაშვილმა დასაბუთებული მოხსენება წარუდგინა ქუთაისის სამოსწავლო კომისიას და მათ მოსაწყობად საჭირო თანხის გადადება გამოთხოვა.

➔ **ქუთაისის თეატრის** სააღმშენებლო თათბირი ამ მოკლე ხანში შესდგება.

➔ **თბ. თავ-აუ. საკრებულო** 10/1 თავ. კ. ნ. აფხაზის თავმჯდომარეობით ქართ. ზოგიერთ საგანმანათლებლო დაწესებულებათ გაუნაწილა საგანგებო თანხა. სხვათა შორის, ქართ. მოლ. აგარაკისათვის 300 მ. გადასდო

➔ **მუსულმანთა აუდიტორიუმ 10/1** „არსენა“-ს წარმოდგენის დროს, არსენას როლის აღმასრულებელმა ყანაყელმა ხანჯლის უხერხულად მოქნევის დროს დასტრა მოურავის როლის აღმასრულებელი გულისაშვილი

➔ **„თეატრი და ცხოვრება“** თავისი ხარჯით გაუწერეს: 1) შალვა ნიკოლიაშვილმა—ბელაგორის სამკითხველს; 2) ელ. სალარიძემ—ბეკაძისას; 3) გ. ახაბედაშვილმა—მეგვრისხევისას და 4) გ. ჩიტაშვილმა—საბუფს არჩ. გორჯაძის სახ. სამკითხველს.

➔ **ხალის მომხატვა** საყურადღებოდ ვაცხადებთ, რომ ჟურნალის ფული პირდაპირ რედაქციაში უნდა შემოიტანონ ანუ ფოსტით გამოგზავნონ (Тифл. ред. „Театри да Цховреба“ loc. Имедашвили); ვისაც ჟურნალი არ მიუვიდეს, დროით გვაცნობოს.

➔ **შრომის** „ვაჟ-ფშავლას“ სამკითხველს გამგეთა საყურადღებოდ ვაცხადებთ, რომ გ. ჩხვიძის არ უთხოვნი მისი გვარი გამოგვეცხადებინა. არამედ რედაქციამ თვისით გამოაცხადა. რედაქცია ყოველთვის აღნიშნავს, როგორც მისაბაძ მაგალოს, ყველა იმთ სახელს, რომლებიც ჩვენი ერის კულტურულ წინსვლას ხელს შეუწყობენ და სხვათა შორის ღარიბ სამკითხველოებს ჟურნალ-გაზეთებს გაუწერენ.

➔ **სახალხო სახლში** კვირას 24 იან., დღის 1 ს. ბ. ბეგლარიძე გამართავს საინტერესო-სალიტერატურო დღეს ლექციითურთ 1) ლექცია—ვაჟ-ფშავლას და მისი შოკისა, დ. კასრასძის; 2) წარმოდგენა—ვაჟ-ფშავლას და შინაგისტიბა; 3) ლექსები, სტენება და შარგი—კ. დ. ყიფიანის, ს. შვალბაძის, ალ. იმედაშვილის, გ. იშხნელის, დ. მგალობლიაშვილის, მ. შვალბაძის, რ. ჯიბლასძის, ი. დაროშვილის და სხ. მონაწილეობით.

➔ **„ახალი კლუბში“** ნინოფას სცადამო 14/1 ქართ. დრამ. დასმა წარმოდგინა „ალია“-ქითი კეთილშობილ ოჯახშია. მსახიობნი შეთანხმებით თამაშობდნენ, საზოგადოებას ბლომად დაესწრო, შვიკამ . . . ურთიკო არ იქნება, თუ საზოგადოებას უფრო შინაარსისნი მიეკუთვნებოდა.

➔ **შემდეგ ნომერში** დაიბეჭდება იუ. კომარტელის მოთხრობა.

➔ **ტაშკენტში** მიტყაფრებ ქართველთა შეილებასათვის გ. სუფრანელიძე ქართულ სკოლას ხსნის. ნებართვა უკვე აღებულება. საჭიროა ნიკოთიკი შექმნას.

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილის

ОДПИСКА на 1916 годъ. 20-й г. изд.

Театръ и Искусство.

2 номера еженед. иллюстр. журнала, 12 ежем. книгъ Библиотекы, до 40 репертуар. пьесъ. Отдѣлъ "Эстрада", заключающій номера для чтенія со сцены, дивертисментовъ и концертовъ. Въ распоряженіи редакціи имѣются слѣдующія пьесы: С. А. Найденовъ—„Работница“, комъ въ 4 д.; Л. Урванцовъ „Вѣра Мирцева“, пьеса въ 4 д.; С. Шиманскій—„Кровь“, драма въ 4 д.; Ш. Ашъ—„Польскіе евреи“, пьеса въ 4 д.; П. П. Гнѣдичъ—„Уходящіе боги“, пьеса 4 д.; Д. Айзманъ—„Лѣтній романъ“ пьеса въ 4 д.; С. Ауслендеръ—„Хрупкая чаша“, пьеса въ 5 д.; А. Вознесенскій—„Актриса Ларина“, пьеса въ 5 д. и мн. др.

Въ виду вздорожанія бумаги подписная цѣна увеличена на 1 рубль.

Подписная цѣна на годъ 9 руб.

На полгода (съ 1-го января) 5 руб. За границу 8 руб.

1-й полугодіе подп. 4 р., къ 1 апрѣля—3 р.

2-й полугодіе подп. 5 р., къ 1 мая—2 р. За границу 14 руб.

На мѣсяць безъ приложеній — 65 коп.

Гл. контора: Петроградъ, Вознесенскій пр., д. 4. Тел. 16—69.

VIII г. изд.

на 1916 годъ

VIII г. изд.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на еженедѣльный богато-иллюстрированный журналъ

Подъ редакціей **„РАМП И ЖИЗНЬ“** Л. Г. Мунд (Lolo).

Театръ.—Музыка.—Литература.—Живопись.—Скульптура.

Объявлен. впереди текста и. строки печата. озагла. текста 50 коп.

Бесплатная премія для годовыхъ подписчиковъ:

галлерія сценическихъ дѣятелей

роскошно-иллюстрированное изданіе

1900—1916 гг. Томъ П-й.

большіхъ портрета (на обложкѣ) артистовъ, писателей, композиторовъ и художниковъ, болѣе 2000 снимковъ, зарисовокъ, шаржей, карикатуръ и проч. Собственные корреспонденты во всѣхъ западно-европейскіхъ театральныхъ центрахъ.

52

Годовые подписчики, желающіе получить 1-й томъ „Галлерей“, доплачиваютъ 1 р. 75 к.

Контора: Москва, Богословскій пер. (уг. Б. Дмитровка), д. 1. Тел. 2-58-25. Контора открыта еженед. въ кромѣ праздничныхъ дней и субботу отъ 11—4 часовъ дня. ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ также осквѣ у Н. И. Печковской и К^о (Петровскія Линіи), въ книжн. маг.: „Новое Время“ (въ Петербургѣ), Москва въ пров. гор.), въ муз. маг. В. Бессель и К^о (Москва, Петровка, 12), М. О. Зольфъ (Ква—Петроградъ), кн. маг. Л. Изидковскій (Кіевъ, Крещатикъ) и во всѣхъ книжн. магаз. гор. Москвы и провинціи. МОЖНО ПОДПИСЫВАТЬСЯ ПО ТЕЛ. 2-58-25.

შეიქმედებულია სპეციალური მონაცემები 1916 წ.

შეიქმედებულია სპეციალური მონაცემები

Доволнено Военной Цензурой

„სსსსლსო უსუსელი“

გაზეთი სურათები და მატებით ღირს წელსწადში 9 მ. 50 კ., ნახევარი წლით 5 მ., სამი თვით 2 მ 50 კ., თვით 90 კ.

წადური ფასის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილად. ხელის მოწერას დროს 3 მ. 50 კ. პირ. ივლის. 2 მ და პირვ. ენკენ, 1 მ. 50 კ კანტორა ხელ. მოწერ. ღიაა დღის 9 ს. ნაშუად. 3 ს. და საღ. 6—8 ს. წლიური ხელის მოწერები, რომლებიც 1914 წლის 1 აპრილამდე სრულიად გადაიხდიან წლიურ ფასს, მიიღებენ პრემიას ორიგინალურ თხზულებას თანამედროვე სოციალურ-პოლიტიკურ და ეროვნულ მდგომარეობის შესახებ. თხზულების შინაარსი იქნება დაახლოებით შემდეგი: 1. ომს და მისი მიზეზები; 2. ერი და სახელმწიფო; 3. მუშათა კლასი და სოციალისტური ორგანიზაციები ომის წინა და დროს; 4. ერი და დემოკრატია; 5. რევოლუტი მისახლეობა საქართველოში და საქ. ტერიტორია; 6. კავკასიის ერი და მათი ურთიერთობა; 7. ომის მიმოხილვა საქართველოს თხზულების ავტორები: კ. ხაშაძე, ი. გუდუცხიშვილი, ვ. გუდუცხიანი, გ. ჯანსიშვილი, გ. შაიშვილი, ვ. რტიშვილი, ს. ფარცხაძე, გ. ქაქაძე, თ. დღობაძე, ა. ჯავახიშვილი. მისამართი: ტფილისი „სახალხო ფურცლის“ რედაქცია, სახანლოს ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი № 6. ტელეფონი 12—29.

ფილიპო. გზირთი გაზეთის დანიშნულ დასახარ, გაზეთი

შურობულ ხალხის კლასობრივი და ეროვნული ინტერესები, კულ. აზრ. ეროვნული კავშირი გააძლიეროს უცხო ეროვნების შურობულ კლასთან.

წლიური ფასი 2 მ 50 კ., თმში 25 კ.

ფულად უნდა გამოიგზავნოს შემდეგად შემდეგ მისამართ **Тифлис. Мухраиная ул. № 12, Георгио Никифоровичу Медуне.**

ჯავახილი საქმეწილი ნახატი-საქმეწილი ტიპო-საქმეწილი

ოცდა მთავრე ენილი (დაარსებ. 1890 წ.) საქმეწილი ქობულა, შერნაქ. თნი განყოფილება: საქართველოს მოზრდელთათვის. ფასი ბარდისში 4 მ., ქაქაქ კარო (კავსახანი) 3 მ., ცალკე ნაბერი 40 მმ. ზედის მიწინა მიიღება: თბილისში—უკვეილით რედაქციაში, (არტელის ქუჩა, 12 მ.)

(ფურცლი: Вь Тифлис вь Ред. Грузинского жтосаго журнала „სედელი“)

ნაკადული დასურათებულ საქმეწილი

ჟურნალი. წელიწადი მეთორმეტი, გამთავს ზეულებრივ შრომანობით, სვანკებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით, **თმში ორჯელ 24** წიგნი მტინე **12** წიგნი მზრდალანათათვის. **12** რდალანათათვის

უთველ წიგნის შირველ ტეერდზე იქნება მოთავსებული გამონახილი მხატვართა ნახატი. ფასი: წლიურად ორივე გამთვევა—**5 მ.** (ვისტ ჟურნალს რედაქციაში მოითითხვს), გავსახნით **6 მ** ნახევარ წლით—**3 მ.** გავსახვ. **3 მ. 50 კ.** ცალკე: მტინე წლავანათათვის **24** წიგნი—**3 მ.** გავსახვ. **3 მ. 50 კ.** ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილად.

ხელის მოწერა მიიღება ტფილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, შუბალაშვილის სახლი გოლოფინისი შრ. № 8 (Ред. „Сакадули“, Головинский пр № 8), შემოსავლელი დაფითის ქ., № 2. და წ. კ. წიგნის მადანობა, სასახლის ქ. ქუთაისში—ის. ვიგინადიქსთან, მ. კავსახიშვილთან და თ. მთავარიშვილთან. ბათომში—ტრ. ინასრადიქსთან, ფოთში, და ან. დამინადიქსთან. ოზურგეთში და ლანჩხუთში—ლო მინადიქსთან. თელავში—გ. შავტაშვილთან, ახალციხეში—ტ. გვარამიძესთან, ბაქოში—მ. ნაკადიქსთან. გორში—ქ. ჯავახიშვილთან და ნდომოყრთან. შიარჯოში—ფ. გომედაურთან. ბონში—მ. ი. ჯავახიშვილთან.

რედაქტორი ნინო ნაკადიქსი

კამომტეჟელი. თ. პავ. იოს. თუმანაშვილი